

### **Koncepce práce: A**

Předložená diplomová práce spadá do oblasti multimodální analýzy diskurzu a zaměřuje se na téma pro tuto oblast od jejích počátků na přelomu 20. a 21. století signifikantní: sémiotickou analýzu vztahu textu a obrazu. (Tím je i – z hlediska práce implicitně – vymezeno to, které oblasti soudobých přístupů k multimodálnosti práce ponechává stranou, jako je multimodální interakční analýza zaštitěná např. S. Norrisovou nebo kognitivní přístupy k výzkumu multimodálnosti.)

Autorka si klade za cíl jednak představit tento přístup k výzkumu heterogenních textů, jednak zpracovat dílčí případovou studii jeho aplikace na obrazově-textovou reprezentaci v diskurzu o suchu v českém primárně internetovém zpravodajství. Ambicióznost prvního cíle se odráží i v délce teoretické části práce, která ve třech kapitolách zabírá dvě třetiny práce s praktickou částí představující necelou zbývající třetinu, což potvrzuje funkci praktické části jako spíše ověřující analytické možnosti nabízené představenými přístupy (analýza podle Martince a Salway [2005] a podle diskurzu zpravodajských hodnot neboli DNVA [Bednarek – Caple 2017]) než plnohodnotný vlastní výzkum vztahu textu a obrazu v českém mediálním diskurzu o suchu. Taková koncepce je možná, nicméně by se v práci měla explicitně přiznávat.

Práce má jasnou strukturu, jednotlivé části na sebe navazují, autorka formuluje výzkumné otázky a vztahuje k nim analýzu představenou v praktické části. Teoretická část přináší užitečný úvod do problematiky intermodálního vztahu obrazu a textu, autorka navíc nabízí překladové ekvivalenty relevantních termínů z anglické a německé odborné literatury.

### **Metodologie a zpracování dat: B**

Autorka s oporou o výše uvedené analytické postupy provádí kvalitativní analýzu 67 úvodních pasáží (titulek, perex, úvodní fotografie včetně popisku) zpravodajských textů pojednávajících o suchu v Česku, a to z hlediska vztahu verbální a vizuální složky. Dílčí zjištění se v závěru analytické části práce snaží pro daný vzorek textů zobecnit (viz 4.3.3 Typická zpráva v rámci diskurzu o suchu), což může být chápáno jako praktický výstup práce využitelný jako hypotéza v navazujících výzkumech. Pokud jde o provedení praktické části práce, níže představuji nejasnosti a připomínky k jednotlivým částem. – Oceňuji, že autorka v práci několikrát reflektuje, že její hodnocení může podléhat subjektivitě; vedle úvahy o porovnání hodnocení více anotátory by bylo možné rovněž uvažovat o precizaci některých analytických kritérií, vycházejících z využitých teoretických prací.

Konkrétní připomínky k praktické části práce:

1. Stavba vzorku – v práci nejsou řečeny, případně jasně popsány, následující informace relevantní pro vzorek, s nímž diplomantka pracuje:
  - a. Proč pocházely texty právě z roku 2019? Proč byly doplněny o menší „exkurz“, jak říká autorka na str. 62, do roku 2017?
  - b. Jestliže 50 z 67 textů pochází z internetových zpravodajských serverů Lidovky.cz, HN.cz a Novinky.cz a 17 z tištěných Lidových a Hospodářských novin, znamená to, že jiné zdroje (Aktuálně, internetový Deník N, iDnes.cz) v létě 2019 o suchu jako hlavním tématu v kombinaci s obrazem nepsaly? Přejde mi to podezřelé, ale prosím autorku o dovysvětlení. – V závěru práce nejsou na str. 88 zmíněny Novinky.cz a Hn.cz.

- c. Už při první zmínce o úvodních pasážích zpravodajských textů by bylo vhodné zmínit, že se jedná o titulku, perex a úvodní fotografii (viz str. 62–63).
2. Dílčí poznámky k vymezení výzkumu a metodě zpracování:
  - a. Výzkumná otázka „Lze na základě syntézy [významového vkladu obrazové a textové složky – EL] usoudit, co dělá zprávu o suchu zprávou?“ je formulována (přinejmenším pro mě) nesrozumitelně.
  - b. Výzkumné otázky by měly být zařazeny za poslední odstavec na str. 63, kde se předjímají a zčásti parafrázuji.
  - c. Odstavec *Diskurz o suchu představuje pro zpravodajství poměrně specifické téma* (str. 64) patří jinam než do části o Metodě – část z něj náleží k popisu materiálu, část z něj k výsledkům a diskusi o nich.
  - d. Úvodní část oddílu 4.3 Výsledky výzkumu patří k popisu sběru (a výběru) materiálu v předcházející části.
3. Výsledky výzkumu.
  - a. Je otázka, jak spolehlivá je identifikace obrazové složky jako vztahující se k minimální textové složce v úvodních částech novinové zprávy, viz například vyřazený obrázek č. 6, kde diplomantka takový vztah nenachází. – Mužská ruka může svou podobou odkazovat k manuálně pracujícím zemědělcům, zmíněným v titulku, ruka drží suchá obilná stébla, která mohou odkazovat na slabou úrodu (a její případné kompenzace státem), tj. využívá se metonymických vztahů, na jejichž povahu jsme ve (verbální i neverbální) komunikaci navyklí.
  - b. Jednotlivé typy intermodálních vztahů by bylo pro snazší orientaci vhodné členit do dílčích oddílů pomocí desetinného členění.
  - c. V příkladu vážícím se k obr. 9 (str. 69) může být relevantním spouštěčem obrazové dokumentace v podobě chalupy fakt, že druhá výpověď v titulku (ve funkci výběrové exemplifikace dokládající tezi v první výpovědi, totiž že *Sucho mění poptávku po nemovitostech*) obsahuje zprávu *Studna může zvednout cenu až o desetinu*, přičemž v popisku k ilustračnímu snímku se uvádí, že Vlastní zdroj podzemní vody je žádaný především u chat, proto byl zvolen na doklad dopadů sucha právě zvolený typ nemovitosti, protože u nich vlastní zdroj vody může být jediným řešením zajištění vody.
  - d. U obrázku 10 by bylo v komentáři třeba explicitněji rozvést, proč je toto vizuálně-textové ztvárnění „nejkrajnější“. Za zdařilou naproti tomu považuji analýzu příkladu s nízkým výnosem řepky způsobeným suchem.
  - e. Na str. 75 v bodě 4. by bylo vhodné komentovat reinterpetaci hodnocení spojení *Dron zaútočí* (negativní konotace) v kontextu *na sucho v Česku* (pozitivní konotace) – obvyklá kolokace v netypickém kontextu se zdá být výstavbovým principem daného titulku (a inspirací pro způsob zpracování vizuální koláže). Nicméně celkově analýzu obou koláží doprovázejících příslušné zprávy považuji za přehlednou a systematickou.
  - f. Ve shrnutí analýzy podle DNVA by bylo vhodné celkovou situaci formulovat tak, že pro 10 předem vymezených zpravodajských **hodnot** bylo identifikováno 464 **dokladů** v textech a 89 v obrazové složce (číslo 89 se v textu nevyskytuje, musela jsem ho sečíst z představeného grafu č. 4.

Autorka pracuje s relevantní zahraniční (anglo- a německojazyčnou) literaturou k sémiotickému přístupu k multimodálnosti a vztahu obrazu a textu. V práci se občas objevují místa, která mohou čtenáři ztěžovat identifikaci zdroje nebo rozsah citátu, viz např. na str. 64 Dahl – Fløttum bez uvedení vnočení, nebo nepřesné uvedení zdroje na str. 62: ... *a hraje důležitou roli v rámování příběhu* (Pan a Kosicki, 1993; Dahl, 2015; Molek...).

#### **Formální úroveň práce: A**

Práce má dobrou jazykovou i pravopisnou úroveň – diplomantka se vyjadřuje kultivovaným odborným jazykem, formální a pravopisné nedostatky jsou ojedinělé.

#### **Otázka k obhajobě:**

1. Jedním z klíčových slov práce je sousloví *gramatika obrazů*, v práci o něm autorka mluví na str. 46nn. a vrací se k němu opět v analytické části, přičemž jej v práci často dává do uvozovek. Pro práci s tímto konceptem je symptomatické, co o něm autorka píše na str. 64: „díky němuž jsme schopni „číst“ vizuální sdělení na základě sémiotických prostředků, které je konstruují, a porovnávat je s těmi použitými ve verbálním textu“. – Zajímalo by mě, jak diplomantka reflektuje svou analytickou zkušenost s tímto konceptem, tj. k čemu jej při analýze prakticky potřebovala, a míru jistoty, s níž byla schopná ze své perspektivy identifikovat gramatickou strukturu vizuální složky sdělení, a jaké závěry si na základě toho pro sebe utvořila z hlediska silných a slabých stránek konceptu gramatiky obrazů.

#### **Celkové hodnocení:**

Předložená práce splňuje požadavky kladené na práce diplomové. Doporučuji ji k obhajobě s navrhovaným hodnocením výborně až velmi dobře v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze dne 25. 1. 2022

Mgr. Eva Lehečková, Ph.D.